
Søknad til utviklings- og samhandlingsprosjekter i barnevernet 2022 - 2023

Faglige plattformer for kulturelle brobyggere
- utvikling av metoder for
bedre dialog mellom barnevern og minoriteter

Innledning	2
Søkere	2
Hvem er prosjektet for?	2
Mål	2
Samarbeid om kompetanseutvikling	3
Bakgrunn for søknaden	6
Hvorfor dette prosjektet?	6
Kultursensitiv praksis - et krav fra lovgiver	6
Kulturelle brobyggere	8
Kulturelle brobyggere (også kalt kulturtolk, kulturveileder, linkarbeider)	8
Kompetanse for brobyggere	8
Hva vet vi?	9
Brobyggere i barneverntjenesten	9
Mangfold som utfordring for likeverdige tjenester	11
Utfordringer i utvikling av rollen som brobygger	12
Fremdriftsplan	13
Oppsummert	16

Innledning

Søkere

Partene i dette prosjektet har samarbeidet om søknadsutvikling.

Søkere er "Riktig hjelp til riktig tid", et ideelt AS, ved prosjektleder Judith van der Weele i tett samarbeid med:

Primærmedisinsk Verksted (PMV), flerkulturelt senter for helse, dialog og utvikling.

Vitenskapelig Høyskole i Oslo (VID).

Familievernkontor Oslo Nord og spisskompetansemiljø i Rogaland.

Det er videre dialog med nemndene via nemndsleder Merete Åkerø som er ekspert på konfliktmegling og pådriver i utvikling av samtaleprosesser. Hun har et spesielt fokus på samtaleprosesser i minoritetssakene.

Sarpsborg kommune har forpliktet seg, de har nå ansatt en kulturell brobygger i barneverntjenesten.

Cecilie Schjatvet, jurist, er med for utvikling av mulige retningslinjer for en slik ny yrkesgruppe.

Flere ressursmiljøer vil bli identifisert og få mulighet til å delta i en utvidet arbeidsgruppe.

Hvem er prosjektet for?

Prosjektet retter seg mot barnevernets daglige arbeid med minoriteter og tilstøtende tjenester.

Mål

Utvikling av en faglig plattform til bruk for kulturelle brobyggere/kulturtolker.

Plattformen vil:

- Beskrive hva god praksis er
- Gjennomarbeide etiske retningslinjer
- Definere faglige nøkkeltema
- Igangsette et undervisningsprogram på høyskolenivå
- Bygge et nasjonalt nettverk og identifisere ressurser

Samarbeid om kompetanseutvikling

Her beskrives kort noen av aktørene og hva de vil bidra med. Vi er i dialog med flere miljøer for å sikre en bred forankring hos mulige brobyggere og hos de som bruker kulturelle brobyggertjenester.

Riktig hjelp til riktig tid

"Riktig hjelp til riktig tid" er et psykolognettverk som er opptatt av kvalitetshevning i barnevernet. Judith van der Weele har sammen med Kjersti Karlsen skrevet bok om analyse av komplekse barnevernsaker. Her beskrives kort brobyggermetodikk (kulturelle veiledere) som en viktig ressurs i analysearbeid.

van der Weele har i en årrekke benyttet seg av kulturelle brobyggere, undervist og skrevet om fenomenet og samarbeidet med ressurspersoner i utviklingen av konseptet. "Riktig hjelp til riktig tid" har vært fokus i flere BUFdir-støttede prosjekter; minoritetkompetanse i kommunalt barnevern, i sakkyndignettverk, og gjennom et langvarig samarbeid med PMV. van der Weele deltok i det første prosjektet sammen med Elvis Nwosu om linkarbeidere, finansiert av EKSTRASTiftelsen. van der Weele har gjennom år arbeidet med fagutvikling og har gode resultater knyttet til utvikling av kompetanse i barnevern og tilstøtende tjenester. I dette prosjektet vil "Riktig hjelp til riktig tid" v/ Judith van der Weele bidra med å lede prosjektgruppen, utvikle fagstoff, bygge nettverk, undervise og skrive artikkel.

Primærmedisinsk Verksted (PMV)

PMV har som kjernevirksomhet sosial og kulturell brobygging, og bygger på 25 års erfaring med prosjektutvikling og videre implementering av prosjektaktiviteter i vår daglige drift. Vi har ansatte miljøarbeidere med tverrkulturell kompetanse og fagkonsulenter med ulike fagbakgrunn. Den sosiale og tverrkulturelle brobyggingen foregår i drifts- og prosjektgrupper, større informasjon- og dialogmøter og gjennom individuell veiledning. PMVs metodiske fundament er induktiv og brukerorientert, og vi utvikler våre tiltak på bakgrunn av tilbakemeldinger fra vårt nettverk på hva som kan fremme inkludering og dialogarbeidet vårt. Aktivitetene har basis i metodiske prinsipper for tverrkulturell kommunikasjon og strukturerte dialoger med empowerment og utvikling av selvhjelpsstrategier som mål. I løpet av vårt lange arbeid for å bedre inkludering og tilhørighet til det norske velferdssamfunnet har vi bygget opp et bredt og mangfoldig nettverk i ulike minoritetsmiljøer.

PMV har i flere år arbeidet for å bedre dialogen og bygge bro mellom minoritetsforeldre og barnevernet. Dette har resultert i et godt samarbeid med Enerhaugen familievernkontor som sammen med PMV har utviklet et ICDP-kurs tilrettelagt foreldre med barn under

offentlig omsorg; et tilbud vi har beskrevet i en fagfellevurdert artikkel i samarbeid med Tor Slettebø ved VID vitenskapelige høyskole: «Foreldrestøtte ved omsorgsovertakelse – et minoritetsperspektiv».¹ I løpet av de siste syv årene har vi også kurset våre egne frivillige brobyggere, som bistår i møte med brukere og klienter. Vi har lenge sett et behov for en mer standardisert, tverrkulturell brobyggertjeneste med spesialkompetanse knyttet til foreldrestøtte og barneverntjenesten.

Vi ser et sterkt behov for en styrket brobyggertjeneste i møte med hjelpeapparatet, og i særdeleshet barnevernet. Inn i dette prosjektet vil vi bidra med vår lange erfaring i møte med feltet. Vi ønsker å etablere en gruppe med foreldre som har hatt erfaring med barneverntjenesten, medforskere, og la denne gruppen følge og gi respons på faggruppens og prosjektgruppens prosjektutvikling. Denne form for aksjonsforskning, parallelt med prosjektutviklingen i faggruppen, vil forankre prosjektet i vårt metodiske ståsted hvor empowerment og brukermedvirkning er essensielt.

PMV vil ha ansvaret for å koordinere prosjektet, være med i faggruppen, ha kontakt med en medforskergruppe og arbeide for at kurset blir løftet inn som en del av VID sin videreutdanning.

Vitenskapelig høyskole i Oslo (VID)

VID vitenskapelige høyskole, Fakultet for sosialfag (FS) ser dette emnet som et svært relevant studietilbud ved vår utdanningsportefølje. Vi ønsker å samarbeide med prosjektgruppen om utviklingen av innholdet i utdanningen og kunne tilby dette som et valgfritt emne ved våre mastere blant annet i barnevern, familieterapi og sosialt arbeid. Det vil også være naturlig å samarbeide med Senter for interkulturell kommunikasjon (SIK) ved VID Stavanger som sammen med FS og Universitet i Stavanger driver et opplæringsprogram om Minoritetskompetanse i barnevernet.

VID vil bidra med utvikling av et tilbud på masternivå med utgangspunkt i prosjektets erfaringer. Emnet vil gi studentene 10 studiepoeng og vil være samlingsbasert. Emnet vil tilbys som et bachelor- eller masternivå. Opptakskravet til et masteremne vil være fullført treårig bachelorutdanning, og for enkeltemne på bachelornivå: Generell studiekompetanse. Det vil også være mulig å søke med realkompetanse. Søkerne må være over 25 år.

Sarpsborg kommune

Sarpsborg kommune vil bidra med miljøterapiet og kulturtolk ansatt i barnevernet - og tydeliggjøre utfordringer knyttet til rollen som ansatt i kommunal barneverntjeneste.

¹ https://www.idunn.no/fokus/2021/04/foreldrestoette_ved_omsorgsovertakelse_-i_et_minoritetsperspektiv

Merete Akerø-Kasongo/ Konfliktmekleren

Akerø-Kasongo/ Konfliktmekleren vil bidra med nettverksbygging og undervisning på vegne av konfliktmekleren og forsøke å skape dialog opp mot domstolene og fylkesnemnda ved nettverksbygging underveis. Hun vil også bidra til dialog med det offentlige rundt kompetansekrav som foreslås.

John Mpongo Akerø-Kasongo/ Sosiokulturelt Senter

Akerø-Kasongo/ Sosiokulturelt Senter vil bidra med undervisning i prosjektgruppen slik han gjør på VID/ Stavanger under temaet "Kulturperspektivet i barnevernet i norske domstoler: Bruk av tolk og kulturtolk." Han vil også bidra med å utvikle faglig stoff, bygge nettverk, skrive artikler/ drive aktiv forskning på tematikken, definere faglige nøkkeltema og definere kompetansekrav for å sikre kvalitet nasjonalt.

Advokat Cecilie Schjatvet

Barnekonvensjonen Artikkel 30 gir ethvert barn rett til å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion og bruke sitt eget språk. Etter Artikkel 5 skal staten også respektere foreldre, eventuelt slektninger eller medlemmer av lokalsamfunnet, sitt ansvar for å gi veiledning og støtte til utøvelsen av barnets rettigheter i Artikkel 30. I flere offentlige utredninger og meldinger er det anbefalt kompetanseheving knyttet til kultursensitivitet i familiearbeid. Begrepet er imidlertid ikke forsøkt definert.

Det er prosjektgruppens erfaring at barnevernet tidvis engasjerer personer med en eller annen form for kulturkompetanse i tiltak og annet arbeid med familie og barn, uten at det nødvendigvis er klart hva veiledningen skal bestå av eller på hvilket grunnlag og med hvilken kompetanse veiledning gis. Evaluering av kulturtiltak synes å ha lav prioritet, og synes i alle tilfelle ikke å utføres med noen synlig systematikk.

Det er ønskelig å utvikle et juridisk språk som kan omsette de plikter som følger av Barnekonvensjonen til arbeid med barnefamilier. Det haster å få på plass et forpliktende system. Dette gjelder både i det forebyggende sporet og i saker for nemnd og tingrett. Spørsmålet om en omsorgspraksis kan anses som innenfor normalen eller ikke, sett i lys av familiens kulturelle bakgrunn, er av stor betydning for vurderingen av hvilke tiltak som bør settes inn. Det kan være tilstrekkelig at det utformes en veileder, eventuelt et rundskriv, så lenge dette er offentlig tilgjengelig og kan vises til som en standard for bransjen.

Minority Consult AS

Minority Consult AS har de siste åtte årene jobbet med brobygging og tiltak for barneverntjenesten. De har erfaring med at kulturtolk kan styrke gjennomføringen av nødvendige hjelpetiltak i en familie. Minority Consult kan bidra med erfaringer med kulturell brobygging i arbeidsmøter og på seminarer og andre arrangement. De vil bidra med gode, anonymiserte kasus som kan brukes i undervisning.

Familievernnet Oslo Nord

vil bidra med både deltagelse i referansegruppe og kulturtolk/familieterapeut i en utvidet arbeidsgruppe.

Bakgrunn for søknaden

Hvorfor dette prosjektet?

En ny yrkesgruppe er på vei inn i barnevernfeltet - uten at dens metode er forankret i utdanninger, i fagetiske retningslinjer og i kompetansekrav. Vi som søker dette prosjektet har gode erfaringer med kulturelle brobyggere - men ser med økende bekymring på en uregulert praksis. Vi ønsker å starte arbeidet med en sikring av kvalitetskrav, gode metodebeskrivelser og initiere brukerforankret forskning.

Det engelske begrepet "Cultural Mediator" er grunnlaget for hva vi definerer som en brobygger. En brobygger (kulturtolk, kulturveileder, linkarbeider) er en som har innsikt i flere kulturelle kontekster, og som fremmer forståelse mellom aktører med forskjellig ståsted. En brobygger vil kunne bygge bro mellom barnevernet og minoritetsfamilier, og vil dermed øke tillit mellom partene.² Begrepet rommer både sikring av rettigheter, formidling av informasjon, diplomatisk virksomhet, megling og veiledning av partene.

I dag finnes det ikke noen utdanning som sikrer kvalitet i kulturtolkfeltet. Det finnes heller ikke fagetiske retningslinjer, veiledere eller noe nasjonalt nettverk som har fokus på utvikling av brobyggermetodikk. Dette ønsker vi å gjøre noe med. Kulturelle brobyggere i frivillighetsarbeide, slik PMV (Primær Medisinsk Verksted) har arbeidet med i mange år, er også en del av et felt i utvikling.

² <http://migrasjopen.blogspot.no/2014/02/barnevernets-linkarbeider-et.html>

Kultursensitiv praksis - et krav fra lovgiver

Vår søknad kommer parallelt med lovgivers presisering av man skal ta hensyn til kultur på alle stadier i en barnevernsak.³ Kultursensitivitet handler om forsvarlighet.⁴

"Utvalget vil likevel understreke at forslaget til ny § 4 om krav til barnevernets virksomhet og forsvarlighet også innebærer et krav til kultursensitivitet. En god kommunikasjon med familier er helt sentralt i alt barnevernsarbeid, og noe som fremmer et godt samarbeid til det beste for barnet."

På et overordnet nivå er barnekonvensjonen tydelig på at man skal ha rett til å nyte sin kultur, at man skal ta hensyn til kontinuitet i barnets oppdragelse og til dens bakgrunn.⁵ Grunnloven § 104 tredje ledd fremgår at staten er forpliktet til å legge til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, «fortrinnsvis i egen familie». Forebyggende arbeid i de tidlige stadier av en barnevernssak vil kunne styrke barns mulighet til å vokse opp i egen familie, eller i de senere faser gir dem mulighet til en utdypet kontakt eller tilbakeføring. God kompetanse vil bidra til utviklingen av tillit i minoritetsbefolkningen. Det stilles mer krav til nettverksinvolvering, kontinuitet i barnets oppdragelse og hensyn til barnets bakgrunn. Alt dette krever spisset kompetanse, noe som man ikke kan forvente at den enkelte tjenesten besitter.

En kultursensitiv tilnærming kan i mange saker bidra til bedre forståelse av hva som er barnets og familiens behov i den enkelte sak (side 136 prop 133).

I mange tilfeller vil det være behov for gode praksisbeskrivelser av profesjonell, kulturell brobygging.

Høyskolesystemet

BUFdir har en betydelig satsing på høyskolenivå omkring økt minoritetskompetanse i barnevernet. Arbeid med kulturelle brobyggere har frem til nå ikke vært en sentral del av pensum - vi ønsker å beskrive og utvikle teorigrunnlaget for at kulturell brobygging blir en tjeneste med høy fagetisk standard og god forankring i teori og internasjonal praksis. I dette prosjektet vil høyskolesystemet være med fra start, for å sikre videreføring av prosjektet. Prosjektleder har erfaring med at uforpliktende samarbeid i systemer som stadig reorganiseres ikke medfører reell forankring av ny kunnskap i bestående organisasjoner.

³ Prop 133, side 22

⁴ Side 36 NOU 16- 2016

⁵ Prop 133, side 42

Kulturelle brobyggere

Kulturelle brobyggere (også kalt kulturtolk, kulturveileder, linkarbeider)

Utfordringer står i kø for den som vil arbeide profesjonelt eller frivillig med brobygging. Det gjelder rolleforståelse, arbeid med egne overføringer, håndtering av diskriminering og kunnskap om barn og barns behov. Offentlig regelverk og etikk er viktig. Bestillere av brobyggertjenester trenger å kunne kvalitetssikre kompetansen og vite hvordan de skal anvende denne.

Kompetanse for brobyggere

Profesjonelle trenger en bred tverrfaglig kunnskapsbase om lovverk, språk, utdanning og helseorganisering samt god kjennskap til både storsamfunnets kultur og tradisjoner og migrantens bakgrunn. Man skal beherske sensitiv kommunikasjon, megling og problemløsning⁶. Brobyggeren sørger for mer presis formidling av informasjon, respekterer pasientrettigheter, kartlegger behov, tilbyr kultursensitiv hjelp og kan bidra til viktig brukertilfredshet.⁷

For frivillige medarbeidere, som tverrkulturelle brobyggere ved PMV, vil det være avgjørende at alle oppdrag forankres og organiseres gjennom senterets ansatte. Frivillige medarbeidere er avhengig av kontinuerlig oppfølging og veiledning av fagkonsulentene gjennom hele saken. PMV vurderer til enhver tid hvilke oppdrag senteret har ressurser og kapasitet til å gå

⁶ <http://www.sonetor-project.eu/>

⁷ Verrept, 2008; Rocheron, Dickinson & Kahn, 1988.

inn i for videre å engasjere brobyggere som kan være egnet som støttepersoner inn i oppdraget. Videre følges den frivillige opp av en ansatt som gjør vurderinger og kvalitetssikrer gjennomføringen av oppdraget. PMVs oppdrag vil alltid ta utgangspunkt i den enkelte klient som erfarer utfordringer i møte med hjelpeapparatet. PMV anser derfor også klienten som oppdragsgiver. En frivillig brobygger skal kunne være en støtteperson for klienten.

Vi mener PMV har en arbeidsmodell som kan videreutvikles til en ressurs for andre regioner, byer og kommuner.

Hva vet vi?

Det finnes noen prosjekter som har sett på kulturtolkmetodikken de siste årene. Dessverre finnes det kun fragmenterte beskrivelser av konkrete enkeltprosjekter mer enn overordnede blikk på metodeutvikling. Et behov som også framheves i FHI sin rapport; "Systematisk kartleggingsoversikt: Bruk av linkarbeidere i barnevernet"⁸. Her beskrives både behov for metodeutvikling, forskning, strukturert kompetanseutvikling og forankring i organisasjoner. Lite er gjort i de skandinaviske land.

Forskningsrapporten utarbeidet av Probasamfunnsanalyse oppsummerer resultatene av et linkarbeiderprosjekt i Oslo for mennesker med somalisk bakgrunn. Linkarbeideren styrker formidling av informasjon og veiledning, ved utvikling og forbedring av tjenester, det skaper engasjement og bedre samarbeid med lokale ressurser.⁹

PMV har i flere år utdannet tverrkulturelle brobyggere til frivillig tjeneste for senteret.¹⁰ Foreldreveiledning etter metoden "Parent Management Training" hadde utstrakt bruk av brobyggerer i et forskningsprosjekt som oppnådde meget gode resultater i å få ned bruk av voldelige oppdragermetoder blant pakistanske og somaliske mødre.¹¹

Et prosjekt mellom Skeiv verden og Oslo kommune utdannet brobyggerer for målgrupper innenfor minoritetsbefolkningen.

Atnaf Berhanu Kreabab ledet Regnbueprosjektet om forebyggende familiearbeid i regi av Bufetat. Prosjektet utdannet flere hundre ressurspersoner som brobyggere i spørsmål om oppdragerpraksis.¹²

⁸ <https://www.fhi.no/publ/2020/bruk-av-linkarbeidere-i-barnevernet/>.

⁹ <http://www.imdi.no/contentassets/5847c232556c4ac3bd8e6e922fd44006/rapport-2015.-evaluering-av-forsok-med-linkarbeidere-integrering-gjennom-bruk-av-ressurser-fra-eget-miljo>

¹⁰ <http://www.bymisjon.no/Nyheter3/2014/Minoritetskvinner-bygger-bro-til-barnevernet/>

¹¹ Bjørknes, R., Jakobsen, R., & Nærde A. (2011). Recruiting ethnic minority groups to evidence-based parent training. Who will come and how? Children and Youth Services Review, 33, 351-357 (DOI: 10.1016/j.childyouth.2010.09.019).

¹² NOVA rapport: Forebyggende arbeid med minoritetsfamilier. Kirsten Danielsen og Ada Engebretsen. Skriftserien 5/07

Mange innvandrersorganisasjoner og interesseorganisasjoner har i en årrekke fungert som brobyggerer uten at de har brukt denne betegnelsen på sitt arbeid. African Cultural Awareness har hatt et treårig prosjekt finansiert av EKSTRA til å utvikle metodikken.

Brobyggere i barneverntjenesten

Det finnes, etter vår erfaring, minst fem ulike måter å bruke en brobygger på i barneverntjenesten; for å få mer informasjon om kulturell bakgrunn, gi spesifikk kulturell informasjon basert på generell anonymisert informasjon, gå inn i familien som megler, som tiltaksstøtte og som sparringspartner for partene.

Noen eksempler fra praksis:

En mamma beskriver at hun tvangsmater sitt barn.

En brobygger forklarer at tvangsmating er vanlig i den kulturelle konteksten kvinnen kommer fra og i følge kvinnen tegn på god omsorg. Dette blir så utgangspunkt for spisset veiledning, bygget på forståelse og tillit.

En 14-årig jente fra Midt-Østen sier at foreldrene er voldelige. 14-åringens sikkerhet må avklares med mennesker som har kompetanse når det gjelder storfamilier og tradisjoner på dette området. En brobygger avdekker skjult kommunikasjon i familien preget av alvorlige trusler som ikke tidligere var kjent, og man får oversikt over ressurser som kan bidra med beskyttelse i familien.

En ung innvandreremor kommer ikke til helsestasjonen på de første avtalene i barselsperioden. Den unge kvinnen følger sine skikker med å være inne med barnet i 40 dager. En brobygger hjelper moren med å ha en dialog med barnevern om skikkene og hvordan man kan få nødvendig oppfølging i denne perioden.

Barneverntjenesten sier om en kulturtolks arbeid:

«Jeg har erfaring med at brobygger har vært avgjørende i samarbeid med biologisk foreldre i mitt arbeid. En brobygger er objektiv part, har bedre tid og kulturell forutsetning for å møte foreldrene der de er og «gå veien sammen» for å forstå barnevernssystemet. Brobyggeren har spilt en viktig rolle i arbeide med å få foreldrene til å forstå innholdet i gjeldende vedtak/dom i saken. Samtidig også spilt en viktig rolle i formidle til bvtj foreldrenes perspektiv i saken. Dette har bidratt til økt dialog og mindre konflikt. Dermed bedre samarbeid til det beste for både foreldrene og barna og deres relasjon.»

"Det har vært positivt at brobyggeren har bidratt aktivt til at foreldrene har kunne både bearbeide sorgen at barna flyttet, men også «bygge seg opp igjen på egen hånd», gjennom kurs, delta på aktiviteter og bygge nettverk.

Det oppleves avgjørende at kulturtolk både kjenner foreldrenes kultur godt, helst kan språket (være både fagperson og tolk) og er opptatt av å holde seg nøytral for å «vinne tillit» hos begge parter. Hvis ikke vil en brobygger kunne virke mot sin hensikt og kunne forverre samarbeidet ved å ta «side» i saken.»

Krevende, faglige landskap

Offentlig part er ansvarlig for utvikling av god dialog med minoriteter. De profesjonelle aktørene har et større ansvar enn klientene for å lage gode rammer for kommunikasjonen. Makt utgjør en sentral ramme omkring vår kommunikasjon. Majoriteten i samfunnet har ofte lagt premisser som er usynlige i kommunikasjon. I en kultur hvor effektivitet verdsettes, hvor tid er penger, vil en god samtalepartner være direkte og raskt komme til poenget. I andre sammenhenger må relasjonen være utviklet før man kan begynne på samtaler om krevende tema. Her kan brobyggeren/ linkarbeideren bidra. Selve tilstedeværelsen av en brobygger kan virke regulerende i dialogutvikling for mange av familiene.

Interkulturell kommunikasjon understreker betydningen av å kunne tilpasse seg andres kommunikasjonsstil, forhandle i absolutte og relative verdier, tydeliggjøre krav og drøfte alternative verdisett på en god måte. I arbeid med brobyggere ser vi at gråsonene ble mer tydelige og man fikk et bedre grunnlag for konkrete vurderinger i spesifikke saker.

Hvordan kan en brobygger beskrive fenomener som angår millioner av mennesker? Kan man si noe som helst? En vedvarende fare ved bruk av brobygger/kulturtolk er essensialisering. Håndtering av slike spørsmålene må nedfelles i god praksis.

Mangfold som utfordring for likeverdige tjenester

Den økende globale migrasjons- og flyktningssituasjonen skaper utfordringer for det norske samfunnet. Norge har til sammen innvandrere fra 223 ulike land¹³, og det er umulig å estimere hvor mange ulike kulturer. I tillegg har vi nasjonale minoriteter, religiøse subkulturer og sosiale kontekster hvor kultur er preget av sosial klasse. Utdanning til barnevernsarbeider er imidlertid preget av spesifikke sett med verdier og man er som barnevernsansatt ikke uten videre rustet til å møte mangfold. I tillegg til utfordringer med å forstå den andre er man fanget i begrenset innsikt i egne verdier, kommunikasjonsformer, oppdragerpraksis og metoder i endringsarbeid. Makt i et egalitært samfunn er også lite håndgripelig. Alt dette skaper naturlig nok utfordringer for hjelpere som ikke har et bevisst forhold til disse fenomenene.

¹³<https://www.ssb.no/innvandring-og-innvandrere/nokkeltall>

Derfor er det viktig at barnevernet har god nok kunnskap om sin egen kultur samtidig som de har nok kunnskap om minoritetsgruppens kultur¹⁴ og har verktøy for å skille mellom falske positive – at man tror man ser overgrep uten at det er det (som for eksempel mongolske flekker) og falske negative – at man ikke ser overgrep der det er overgrep (som utsagn "det er deres kultur" der hvor det er omsorgssvikt).¹⁵

Man trenger meglere som kan trygge, normalisere og tilrettelegge for gode dialoger mellom barneverntjenesten og minoritetsbefolkningen. Frykten for barneverntjenesten skaper tilleggsutfordringer i kommunikasjon og i samarbeid. Alle, uansett bakgrunn, må få et likeverdig tilbud, noe som krever en erkjennelse av at et likt tilbud ikke alltid i praksis er et likeverdig tilbud.

Utfordringer i utvikling av rollen som brobygger

Vi gjenkjenner utfordringene for tolker som er beskrevet i rapporten fra NIBR (By- og regionsforskningsinstituttet), disse gjelder også etter vår oppfatning brobyggere.

I kunnskapsoversikten NIBR har laget om bruk av linkarbeidere i barnevernet beskrives erfaringene som gode, men det er ikke forsket på det. De sier videre at "Ulike former for linkarbeid synes å kunne ha et potensial for å styrke kvaliteten på de direkte møtene mellom barnevern og klientene, men en avklaring av rollene til linkarbeiderne og tolkene er nødvendig."

Derfor bør

- a) potensialet i ulike former for linkarbeid anvendt innen barnevernet vurderes.
- b) det foretas en rolleavklaring overfor tolkene.
- c) vurderes i hvilken grad språklig og særlig kulturell oversettelseskunnskap kan/bør integreres i sosialarbeiderrollen, og i hvilken grad forvaltning av slik kunnskap kan eller bør plasseres i mer spesialiserte funksjoner.

Prosjektet vil forsøke å besvare noen av de spørsmålene.

¹⁴G. Hagen og N. Qureshid, "Etnisitet i Sosialt Arbeid", 1996, s. 20.

¹⁵Fontes, Child abuse and Culture

Fremdriftsplan

Prosjektgruppe og referansegruppe

Prosjektets helhet ivaretaes av prosjektleder Judith van der Weele, prosjektkoordinator, og PMV-ansatte, representant fra VID, advokat Cecilie Schjatvedt samt to brobyggere (uavklart hvem dette blir).

Referansegruppen består av representant fra familievernnet, representant for nemndene, representant for brobyggere (firma og privat), representant fra barneverntjenesten og en samisk representant med brobyggererfaring.

Referansegruppen møter prosjektgruppen én gang i halvåret under prosjektperioden. De skal gi innspill både på deres behov knyttet til kulturell brobygging, erfaringer som er viktig for prosjektet, innspill på etiske retningslinjer og hvordan kompetanse kan utvikles i deres systemer.

Arbeidsgruppe

En utvidet arbeidsgruppe har ansvar for å utvikle høstens arbeidsseminar : Sarpsborg kommune, kulturtolkressurser, nemndsleder, representanter fra tolkeutdanningen, barneverntjenesten og nøkkelpersoner med minoritetskompetanse. Disse møtes til to dager med programarbeid og arbeid med utkast for etiske retningslinjer, deltar på høstens samling og har en halv dag med oppsummering, evaluering og programutvikling. Enkelte av arbeidsgruppens medlemmer vil bidra med undervisning. Deltagelse for den utvidede arbeidsgruppen i 2022 vil være syv dager til sammen.

Utgifter til arbeidsseminaret høsten 2022 dekkes av prosjektmidler. Øvrige utgifter dekkes av arbeidsgivere/deltagere selv.

I 2023 møtes arbeidsgruppen i til sammen syv dager i tillegg til å delta på det man ønsker av seminarer gjennom fem dager (seminar for viderekommende, for nybegynnere og for organisasjoner som vil bestille kulturtolk). Til sammen 12 dagers arbeid.

Utgifter til overnatting og diett på seminarene i 2023 dekkes av arbeidsgiver (6 000,-).

Foredrag som utvidet arbeidsgruppen bidrar med honoreres eller kompenseres med gratis kurs.

Produkter og økonomi

Tiltak 1. Våren 2022

Nettverksetablering

- Utvikling av programinnhold for høstens kurs
- Etablering av rammeavtale med VID
- Planlegging av aksjonsforskning
- Informasjon om høstens fagsamling
- Kriterier for deltagelse på høstens fagsamling.

Tiltak 2. Høsten 2022

En faglig workshop med bredde i temaer som belyser feltets kompleksitet (to dager).

Judith van der Weele og PMV med utvidet arbeidsgruppen er ansvarlig for den to dagers workshop med erfarne kulturelle brobyggere om definering av metodiske utfordringer for praksis i Norge i dag. Gjennom case fremlegg, fremlegg av nøkkel teori innen interkulturelle kommunikasjon, internasjonal megling, konflikthåndteringsteori. Det vil arbeides med retningslinjer og forslag til forskrift.

Deltakerne på kurset er ressurspersoner i feltet som bidrar med egen kompetanse i utforming av tema.

Arbeidsseminaret er gratis for deltagere, arbeidstid dekkes av arbeidsgiver. Materialet som utvikles danner grunnlag for vårens kurs og gir rammer og nettverk til høyskolens videre arbeid.

Tiltak 3. Vinter - vår 2023

- Seminar 1 - for viderekommende (2 dager) - med internasjonal ekspert i "Cultural Mediation". Professor i sosialmedisin og nestor i det interkulturelle kommunikasjonsfeltet Nagesh Rao forespørres. Alternativt Beth Zemsky, interkulturell ekspert som har arbeidet mye med både kjønnsminoriteter og etniske

minoriteter. Hun har mottatt offentlig heder av tidligere president Obama for sitt arbeid med likeverdige tjenester og organisasjonsmangfold.

- Seminar 2 - for nybegynnere (2 dager)
Kursavgiften dekkes av deltagere selv (kursavgiften dekker utgifter til konferanselokaler, mat og overnatting). Foredrag og organisering dekkes av prosjektmidler.
- Seminar 3 - Seminar for ledere av organisasjoner som vil utvikle frivillige brobyggere (streames). Utgiftene dekkes av Primærmedisinsk Verksted.

De tre seminarene vil utvikle perspektiver knyttet til blant annet følgende spørsmål:

1. Hvordan skille mellom tolk og brobyggerrolle?
2. Hvordan er den profesjonelle brobygger og hvordan er den frivillige rollen utformet?
3. Hvordan ivareta nøytralitet? Er det mulig?
4. Hvordan unngå essensialisering?
5. Hva er kjernekompetanse?
6. Hvordan samarbeide om metodeutvikling på tvers av organisasjoner?
7. Hvordan kvalitetssikre tjenesten?
8. Hva kan internasjonalt arbeid med Cultural Mediators tilføre norsk praksis?
9. Hvordan kan man sikre fagutvikling på feltet?

Tiltak 4. Våren 2023

Studieplan for høyskole, overtagelse av ansvaret for videreutvikling av kompetansen. Innhold i en mulig videreutdanning med studiepoeng, litteraturliste.

Tiltak 5. Hele perioden 2022 og 2023

Utvikling av kvalitetsmål og etiske retningslinjer. Forslag til retningslinjer/forskrift for kulturtolk/brobygger.

Tiltak 6. Hele perioden 2022 - 2023

Tilrettelegging for aksjonsforskning.

Tiltak 7. Høsten 2022

Artikkel om dialog med polske familier i Norge - råd til et kultursensitiv praksis i foreldretvister og barnevernssaker. Artikkelen vil vise i praksis hvordan kulturelle brobyggers kompetanse er relevant for å sikre barn og familier riktig hjelp og hvordan slike artikler kan utformes. Judith van der Weele og Elwira Fiecko (polsk, kulturell brobygger og

psykolog) vil utarbeide en artikkel om behov og utfordringer. Det er en minoritetsgruppe som er relativt usynlig i hjelpeapparatet. artikkelen vil søkes publisert i Tidsskrift for Familierett, arverett og barnevernfaglige spørsmål, alternativt i et av de barnevernfaglige tidsskrifter. Det førstnevnte har tatt inn to artikler av forfatterene i 2020.

Tiltak 8. Våren 2023

Artikkel om frivillige som kulturelle brobyggere. PMV vil skrive en oversiktsartikkel over arbeid med tverrkulturelle brobyggere i frivillig tjeneste.

Oppsummert

Ved å samle nøkkelaktører, bygge nettverk, stille spørsmål om hvordan denne nye metoden kan kvalitetssikres, vil man på sikt kunne bygge robuste rammer for dialog med minoriteter, begrense diskriminering og sikre likeverdige tjenester. Det vil utarbeides konkrete produkter som etiske retningslinjer og en artikkel som kan være mal for kulturelle brobyggere som ønsker å nedfelle erfaringer i artikkelform. Prosjektet avsluttes ved at VID fortsetter utviklingsarbeidet på høyskolenivå og dermed sikrer kontinuitet i videre kompetanseutvikling for profesjonelle kulturelle brobyggere, mens PMV videreutvikler konseptet i møte med frivillige i Norge.

Judith van der Weele, prosjektleder

14.12.2021